**עַד מוֹצָאֵי יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג**, ואם בפירס עליה סדין לנאותה פסולה, שוב אין הסדינים המצוירים נאסרים מדין נוי סוכה (ערוך לנר).

**וְאִם הִתְנָה עֲלֵיהֶם** - שאמר איני בודל מהם כל בין השמשות של יום טוב הראשון (רש"י), ויש שסובר, שצריך להתנות שאינו בודל מהם בבין השמשות של כל יום ויום משמונת ימי החג (ב"י או"ח תרלח, בשם הרמב"ן; רמ"א שם, ב). וצריך להתנות בשעת התליה או אחר כך קודם בין השמשות הראשון (משנ"ב שם, טז ו-כ, וראה מהדו' דרשו שם הע' 23, אם צריך להתנות דוקא בפה).

**הַכֹּל לְפִי תְּנָאוֹ** - שמועיל התנאי שלא תחול עליהם קדושה (רש"י, ע"פ ביצה ל, ב), שהאיסור על הנוי הוא מחמת שהוא בטל לסוכה, ואם משתמש בו לצורכו יש בו ביזוי מצוה, ואם התנה עליו, שוב אינו מתבטל לסוכה ומותר בהנאה (ר"ן על הרי"ף ביצה שם, יז, א מדפי הרי"ף, וראה בביאורנו לעיל ע"א ד"ה אסור).

**דִּלְמָא מִן הַצַּד** - על הדפנות (רש"י). ויש שביארו, על סכך פסול הסמוך לדפנות פחות מארבע אמות, שכשר מדין דופן עקומה (פני יהושע; שעה"צ תרלח כה, בשם ספר העיטור), אבל הנוי שעל הדפנות מותר (דרכי משה תרלח, וראה ט"ז שם, ח, ומג"א שם, ט).

■ להלכה, אסור להסתפק מנויי סוכה ואפילו נפלו בחול המועד [כדעת הרא"ש והר"ן] (שו"ע תרלח, ב, ומשנ"ב שם, יג, וראה מהדו' דרשו שם הע' 15 מהו הגדר של נוי סוכה), ואם אמר איני בודל מהם כל בין השמשות, מותר (שו"ע שם, וראה בשו"ע שם נוסח התנאי), וצריך להתנות שאינו בודל מבין השמשות של כל השמונה ימים [כדעת הרמב"ן] (רמ"א שם), ולמעשה אם אמר סתם איני בודל כל בין השמשות מותר, אמנם אם אמר איני בודל מהם בין השמשות של יום הראשון, צריך להחמיר (שעה"צ שם, כא ו-כג). והנוי שבדפנות מותר אפילו בלא תנאי, ולכתחילה יש להתנות עליו (רמ"א שם, ומשנ"ב שם, כד).

**נוֹיֵי סוּכָּה** - העשויים מדברים שאין ראויים לסכך בהם (רש"י), אבל אם עשה את הנוי מדבר הראוי לסכך בו, אף שכוונתו לנוי, ממעט מגובה עשרים אמה (פמ"ג תרלג א"א ג), ויש שכתב, שאף אם הוא מדבר הראוי לסכך בו, כל שתלאו לשם נוי אינו ממעט (שם בשם הלבוש, וראה ביה"ל שם ד"ה ותלה, שאפשר שגם רש"י מודה בזה). ואם גובה הסכך עשרה טפחים מצומצמים, אף אם מיעט אותו במינו, אינו ממעט, שכיון שעשייתו לנוי, אין הסוכה נחשבת מחמתו לדירה סרוחה (שפת אמת, וכן צידד הפמ"ג שם, ז, הובא בשעה"צ שם, כז, אף לשיטתו שבגובה עשרים נוי כזה ממעט).

**וּמִן הַצַּד מְמַעֲטִין**, משיעור ראשו ורובו ושולחנו (רש"י) ואינו יכול לשבת בו אלא בדוחק, ונעשה דירת עראי דעראי (ריטב"א), ואף שאם מיעטה פחות מעשרה כשרה, היינו משום שיכול לצמצם את קומתו או להשתמש בה בהסיבה, אבל כשממעטה ברוחבה, אינו יכול לסבול את הדוחק (ר"י מלוניל).

**דַּלְיֵיהּ דִּלְא לֵימְרוּ קָא מְסַכְּכִי בְּדָבָר הַמְקַבֵּל טוּמְאָה וְכוּ' לְכִי יָבְשָׁא קָאָמֵינָא לָךְ** - שלאחר שיתייבש הבגד לא ישב בסוכה בעוד הבגד עליה, מפני מראית העין שלא יאמרו שסיכך בדבר המקבל טומאה, אף שבאמת היא כשרה, כיון שלא התכוון לסכך בבגד, אלא הניחו שם לצרכו כדי שיתייבש, ואין דבר המקבל טומאה פוסל אלא באופן שהניחו לשם סכך או לצורך הסוכה [באופן שאינו נחשב נוי ואינו טפל לסכך]. ויש סוברים, שאמר לו להסירו אפילו בזמן שאינו יושב בסוכה, ודוקא בזה הטעם הוא מפני מראית העין, אבל בזמן שיושב בסוכה צריך להסירו מעיקר הדין [אף בעודו רטוב], שדבר המקבל טומאה פוסל את הסוכה גם אם הניחו שם רק לצורכו (רא"ה; ריטב"א לעיל ע"א).

**רַב חִסְדָּא וְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא אָמְרִי פְּסוּלָה**, שיושב תחת אהל הנוי ולא תחת הסכך (רש"י; רמב"ם סוכה ה, יח), ששיעור ארבעה טפחים הוא שיעור חשוב שאינו מתבטל לסכך כמו בנוי הסמוך לסכך (ר"י מלוניל). ויש שפירש שאם הוא מופלג יותר מארבעה טפחים כבר לא נחשב לנוי (ריטב"א). אמנם אם הוא מתחיל בתוך ארבעה ומשתלשל לפחות מארבעה, כשרה (הערות הגרי"ש אלישיב, וראה מנחת שלמה שהסתפק בכך ותמה שלא נתבאר דבר זה בפוסקים).

ויש שהוסיף, שאין הנוי פוסל אלא אם יש בו שיעור סוכה שבעה טפחים על שבעה טפחים ברוחבו, וכן שצילתו מרובה מחמתו (מאירי). ויש שכתב, שאף אם הנוי חמתו מרובה מצילתו, היושב תחתיו אינו יושב תחת הסוכה אלא תחת הנוי (ריטב"א; מגיד משנה שם בדעת הרמב"ם, וראה ביאורנו לעיל ע"א ד"ה פירס).

■ להלכה, אם הרחיק את הנוי מן הסכך יותר מארבעה טפחים, הסוכה פסולה (שו"ע או"ח תרכז, ד), ודוקא אם הוא ברוחב ארבעה טפחים, אבל בפחות מכך, אין הסוכה נפסלת, ומכל מקום נהגו שלא לתלות שום נוי אלא בתוך ארבעה טפחים (משנ"ב שם, יב ו-טו, וראה מהדו' דרשו שם הע' 12 לענין אם מתחיל בתוך ארבעה טפחים ומשתלשל למטה מארבעה).

**אֲגַנְיָנְהוּ רַב נַחְמָן בְּסוּכָּה שֶׁנּוֹיֶיהָ מוּפְלָגִין מִמֶּנָּה אַרְבָּעָה טְפָחִים**, ולא חשש להכשיל אותם לישון בסוכה הפסולה לפי דעתם, שכיון שהדבר ניכר, אין זה נקרא מכשול (ריטב"א). ויש שכתב, שכיון שלפי דעתו הדבר מותר, אינו צריך לחשוש שלא להכשיל בזה את מי שסובר שאסור (שם, בשם יש אומרים). ויש שסובר, שאסור לאדם לתת לחבירו דבר שאסור לפי דעת המקבל, כיון שיכול לבוא לידי מכשול לפי דעתו, ואפילו אם האיסור ניכר (מהרלב"ח קכא), וכאן סמך רב נחמן על כך שהם צדיקים ולא יבואו לידי מכשול, ואם ישנו בסוכה כזאת בודאי שכך היא ההלכה (ערוך לנר).

**אֲנַן שְׁלוּחֵי מִצְוָה אֲנַן**, שעסוקים במצות הקבלת פני רבו ברגל [כמבואר בגמ' לקמן (כז, ב) שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל] (רש"י), והעוסק במצוה, אף אם אין חיובה מדברי תורה, פטור מן המצוה, ואפילו ממצוה שחיובה מן התורה (מצפה איתן, וראה קובץ שיעורים ב, לב). ויש שכתב, שגם המצוה להקביל פני רבו היא מצוה מן התורה, שאף שעצם החיוב להקביל את פני רבו אינו מן התורה, מכל מקום בהקבלת פניו הוא מקיים מצוה מן התורה של כבוד רבו, וגם מי שעוסק במצוה קיומית פטור מן המצוה (עמק ברכה סוכה, טו, וראה שו"ת יהודה יעלה, שי). ויש שביאר, שכוונתם היתה להקביל את פני רבם כדי לשמוע ממנו דברי תורה, אבל המצוה של הקבלת פני רבו כשלעצמה אינה נוהגת בזמן שאין בית המקדש קיים [ובזמנם כבר לא היה בית המקדש קיים] (הערות הגרי"ש אלישיב, בדעת הנודע ביהודה תניינא או"ח, צד).

ואם היו מחזרים אחר סוכה, היה הדבר גורם להם להתבטל מהמצוה שהיו עסוקים בה, שאין העוסק במצוה פטור מן המצוה אלא במקום שעל ידי שעוסק במצוה האחרת יתבטל מהמצוה שעוסק בה כעת (תוס' ד"ה שלוחי, ולקמן כה, א ד"ה שלוחי), ויש שכתב, שבכל אופן העוסק במצוה פטור מן המצוה (מאירי; ר"ן לקמן כה, א).

■ המשך במילואים עמ' 121